

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 486/2019-5

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 3. decembra 2019 prerokoval oznámenie sudcu Ústavného súdu Slovenskej republiky Libora Duľa o jeho zaujatosti v konaní vo veci ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátskou kanceláriou Kolíková & Partners, s. r. o., Radvanská 21, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ Mgr. Lukáš Opett, PhD., vedenej Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. IV. ÚS 61/2019, a takto

r o z h o d o l :

Sudca IV. senátu Ústavného súdu Slovenskej republiky Libor Duľa je v y l ú č e n ý z výkonu sudcovskej funkcie vo veci vedenej Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. IV. ÚS 61/2019.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sudca IV. senátu Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) Libor Duľa listom z 28. novembra 2019 v súlade s § 49 ods. 4 v spojení s § 49 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) oznámil predsedovi ústavného

súdu svoje vylúčenie z konania a rozhodovania v senátnej veci sp. zn. IV. ÚS 61/2019 z dôvodu uvedeného v § 49 ods. 2 zákona o ústavnom súde, pretože pri výkone funkcie sudcu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) síce nebol priamo činný v konaní a pri rozhodovaní tohto súdu (ktorý je v ústavnej sťažnosti označený za porušovateľa dotknutých práv), ale už v konaní o ústavnej sťažnosti sa vyjadroval k položeným otázkam sudcu spravodajcu z titulu funkcie predsedu trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu (s. 65 spisu). Bol toho názoru, že ak by táto okolnosť (eventuálne) nebola dôvodom na vylúčenie podľa § 49 ods. 2 zákona, zakladala by dôvod na vylúčenie podľa ods. 1 tohto ustanovenia. K oznámeniu pripojil aj svoje vyjadrenie vo veci najvyššieho súdu KP 3/2019-19, Tpj 10/2019.

2. Preto požiadal predsedu ústavného súdu, aby v tejto veci bol zabezpečený postup podľa § 51 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

3. Pokynom predsedu Ústavného súdu Slovenskej republiky Ivana Fiačana z 28. novembra 2019 bolo oznámenie v súlade s čl. I bodom 4. písm. a) dodatku č. 1 k rozvrhu práce pridelené na rozhodnutie podľa § 51 ods. 2 zákona o ústavnom súde do senátu I. ÚS ústavného súdu.

II.

4. Zákon o ústavnom súde obsahuje výslovnú právnu úpravu o vylúčení sudcu ústavného súdu z výkonu sudcovskej funkcie v ustanoveniach § 49 až § 52.

5. Podľa § 49 ods. 1 zákona o ústavnom súde sudca ústavného súdu je vylúčený z konania a rozhodovania vo veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, účastníkom konania, zúčastnenej osobe alebo ich zástupcom možno mať pochybnosti o jeho nezaujatosti. Dôvodom na vylúčenie sudcu ústavného súdu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu ústavného súdu v konaní o prerokúvanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach na ústavnom súde.

6. Podľa § 49 ods. 2 zákona o ústavnom súde sudca ústavného súdu je vylúčený z konania a rozhodovania vo veci aj vtedy, ak bol v tej istej veci činný pri výkone inej funkcie alebo povolania, než je funkcia sudcu ústavného súdu.

7. Podľa § 49 ods. 4 zákona o ústavnom súde dôvody vylúčenia podľa odseku 1 alebo odseku 2 oznámi sudca ústavného súdu bezodkladne predsedovi ústavného súdu.

8. Podľa § 51 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak ide o rozhodovanie v senáte ústavného súdu, o vylúčení sudcu ústavného súdu rozhoduje iný senát ústavného súdu určený rozvrhom práce.

9. Ústavný súd zdôrazňuje, že požiadavka nestrannosti sudcu sa dotýka samej podstaty spravodlivosti a jej vnímania. Nestrannosť znamená absenciu zaujatosti či predsudku, znamená, že sudca nemá žiaden osobný záujem na výsledku konania. Rozhodovať nestranne nie je právom, výsadou či privilégium sudcov. Ide o základnú povinnosť sudcov, o štrukturálny prvok súdneho systému a jeho riadneho fungovania.

10. Už vo svojej predošlej judikatúre ústavný súd konštatoval, že z pohľadu ľudskoprávneho, z pohľadu práva na nestranného sudcu ako komponentu práva na spravodlivý proces vyvinul Európsky súd pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) dve previazané stránky nestrannosti a judikatúru k nim rozvíja už viac ako 30 rokov (Piersack v. Belgicko, sťažnosť č. 8692/79, rozsudok z 1. 10. 1982; Pohoska v. Poľsko, sťažnosť č. 33530/06, rozsudok z 10. 1. 2012). Nestrannosť má stránku subjektívnu a stránku objektívnu, a tie sú overované rovnomernými testami. Európsky súd pre ľudské práva zdôrazňuje význam nestrannosti sudcu pre dôveru verejnosti v súdnictvo, a to vo všeobecnosti (Olujič v. Chorvátsko, sťažnosť č. 22330/05, rozsudok z 5. 2. 2005, bod 57), ale osobitne pri objektívnom teste (Kinský v. Česká republika, sťažnosť č. 42856/06, rozsudok z 9. 2. 2012, bod 87). Nestrannosť je vo vnímaní ESLP absenciou zaujatosti či predsudku vo veci, pričom nestrannosť môže byť overovaná už spomenutým subjektívnym a objektívnym testom. Východiskom je subjektívny test, v ktorom sa zisťuje osobné presvedčenie, postoj sudcu, resp. jeho záujem v prerokúvanej veci. Osobná nestrannosť sudcu sa predpokladá, kým sa nepreukáže opak. Takýmto „opakom“ môže byť

sudcom prejavené nepriateľstvo, neznášanlivosť alebo ak si napríklad sudca z osobných dôvodov vyhradí prerokovanie veci pre seba. Požiadavka nestrannosti nemôže byť dostatočne naplnená len subjektívnym testom, ktorý je náročný z hľadiska preukazovania. Na subjektívny test teda plynule nadväzuje test objektívny, ktorý si všíma, či sudca vykazuje legitímne pochybnosti z hľadiska jeho nestrannosti. Tu je dôležitá perspektíva nestranného pozorovateľa a relevantné je aj zdanie (ne)strannosti. Podľa ESLP musí byť ustálené, či existujú zistiteľné skutočnosti, ktoré môžu vzbudzovať pochybnosti o nestrannosti sudcov, a v tomto zmysle môže mať aj zdanie určitú dôležitosť, pretože „*v stávke*“ je dôvera, ktorú musia sudy v spoločnosti vzbudzovať, nehovoriac o dôvere samotných účastníkov konania (Daktaras v. Litva, sťažnosť č. 42095/98, rozsudok z 10. 10. 2000, bod 32). Ústavný súd dodáva, že súčasne s dôverou, na ktorú musia sudy v demokratickej spoločnosti ašpirovať, je cez ňu „*v hre*“ aj autorita súdnych rozhodnutí.

11. Príslušný senát ústavného súdu sudcom prezentovaný dôvod jeho prípadnej zaujatosti prerokoval, a pretože vzhľadom na oznámenú skutočnosť dospel k záveru, že je spôsobilá vzbudiť legitímny dojem, že by ako sudca mohol mať záujem na výsledku konania, keďže ide svojím spôsobom o vyslovenie právneho názoru v takmer totožných veciach (k tomu napr. aj rozhodnutie ESLP vo veci San Leonard Bánd Club proti Malte, sťažnosť č. 77562/01 rozsudok z 29. 7. 2004. bod 61) a mohli by tak vzniknúť pochybnosti o jeho nezaujatosti ako člena senátu v rozhodovaní veci vedenej pod sp. zn. IV. ÚS 61/2019, rozhodol o jeho vylúčení z výkonu sudcovskej funkcie v tejto veci z dôvodu podľa § 49 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. decembra 2019

Jana Baricová
predsedníčka senátu